

STORTINGET

Innst. 510 L

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra helse- og omsorgskomiteen

Prop. 162 L (2020–2021)

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Midlertidige endringer i smittevernloven (forlengelse av forskriftshjemmel om oppholdssted under innreisekarantene mv.)

Til Stortinget

Sammendrag

Justis- og beredskapsdepartementet legger i proposisjonen frem forslag om å forlenge varigheten av smittevernloven § 4-3 andre og tredje ledd til 10. november 2021. Reglene ble innført ved lov 19. februar 2021 nr. 4 om midlertidige endringer i smittevernloven (oppholdssted under innreisekarantene mv.). Den midlertidige endringsloven fastsetter at smittevernloven § 4-3 andre og tredje ledd opphører 1. juli 2021. Departementet foreslår at reglene i stedet skal gjelde frem til 10. november 2021.

Smittevernloven § 4-3 andre ledd første punktum gir Kongen kompetanse til å gi forskrift om hvor og hvordan personer som reiser inn til Norge, skal gjennomføre karantene for å motvirke overføring av covid-19. Etter bestemmelsens andre ledd andre punktum kan Kongen gi forskrift om egenandel til dekning av kostnader ved karanteneopphold. Personer i innreisekarantene eller deres arbeids- eller oppdragsgiver kan pålegges å betale egenandelen. Kongen kan etter § 4-3 tredje ledd gi forskrift om saksbehandlingsregler for vedtak om oppholdssted under innreisekarantene. Det kan gjøres unntak fra reglene i forvaltningsloven kapittel IV, V og VI.

Smittevernloven § 4-3 andre og tredje ledd gir blant annet hjemmel for å stille krav til hvor innreisekarantenen skal gjennomføres. Reglene om oppholdssted i covid-19-forskriften § 5 er hjemlet i denne bestemmelsen.

Bakgrunnen for forslaget om å forlenge varigheten av smittevernloven § 4-3 andre og tredje ledd er usikkerheten knyttet til pandemiens utvikling nasjonalt og internasjonalt og dermed også behovet for regler om oppholdssted under innreisekarantene etter 1. juli 2021. Departementet understreker at forslaget ikke er ensbetydende med at reglene som er fastsatt i medhold av § 4-3 andre og tredje ledd, også vil vare til 10. november 2021. Hvor lenge det er behov for å regulere krav til oppholdssted under innreisekarantene, er et eget spørsmål som må vurderes uavhengig av når forskriftshjemplene oppheves, jf. de grunnleggende kravene til smitteverntiltak i smittevernloven § 1-5. I tråd med denne bestemmelsen vurderer departementet fortløpende behovet for endringer i regelverket om oppholdssted under innreisekarantene i lys av smittesituasjonens utvikling og erfaringer med ordningen.

Departementet foreslår å endre uttrykket «covid-19» til «SARS-CoV-2» i § 4-3 andre ledd for å presisere at reglene gitt med hjemmel i denne bestemmelsen har til hensikt å forebygge overføring av viruset SARS-CoV-2. Det samme uttrykket er foreslått endret i smittevernloven § 4-3 a, og det er derfor naturlig å foreslå det samme her. Endringen har ingen materiell betydning.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Hilde Kristin Holtesmo, Ingvild Kjerkol, Hege Haukeland Liadal, Tuva Moflag og Tellef Inge Mørland, fra Høyre,

Erlend Larsen, Mari Holm Lønseth, Sveinung Stensland og Camilla Strandskog, fra Fremskrittspartiet, Kari Kjønnaas Kjos og Morten Stordalen, fra Senterpartiet, Kjersti Toppe, fra Sosialistisk Venstreparti, Nicholas Wilkinson, fra Venstre, Carl-Erik Grimstad, og fra Kristelig Folkeparti, lederen Geir Jørgen Bekkevold, viser til Prop. 162 L (2020–2021) som omhandler midlertidige endringer i smittevernloven. Proposisjonen foreslår en forlengelse av forskriftshjemmelen om oppholdssted under innreisekarantene. Den midlertidige endringen opphører 1. juli 2021. Departementet foreslår at reglene nå skal gjelde frem til 10. november 2021. Komiteen foreslår, av praktiske årsaker, at reglene skal gjelde til 1. desember 2021, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Romertall III punkt 2 skal lyde:

2. Smittevernloven § 4-3 andre og tredje ledd oppheves 1. desember 2021.»

Komiteen har gjennomført skriftlig høring i saken og registrerer at det ikke er kommet inn noen innspill.

Komiteen viser til at innreisekarantene er et sentralt virkemiddel mot smittespredning. Etter at Norge opplevde en økende smittetrend høsten 2020, ble det, på bakgrunn av råd fra helsemyndighetene, fastsatt strengere krav til hvor personer i innreisekarantene skal oppholde seg i karantenetiden. Karantenehotellordningen ble innført ved kongelig resolusjon 6. november 2020.

Komiteen viser til det fortsatt er usikkerhet om pandemiens utvikling, både i Norge og utenfor landegrensene. Komiteen registrerer at regjeringen fremmer forslag om å forlenge muligheten for å ha karantenehotell.

Komiteen viser til at utviklingen av smittesituasjonen i Norge og internasjonalt er uforutsigbar, og at det er en risiko for at det fortsatt vil være pågående utbrudd i Norge og i andre land.

Komiteen viser til Helsedirektoratets høringsvar:

«Man kan heller ikke utelukke at det kan dukke opp nye varianter der vaksinen har redusert eller fraværende effekt. Dersom det skulle skje, er det sannsynlig at disse ville opptå utenfor Norge. Dette vil i verste fall kunne medføre et betydelig tilbakeslag, potensielt med behov for videre langvarig innreiserestriksjoner for å hindre importsmitte.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at selv om Norge hele tiden har hatt blant de strengeste reglene for innreise i Europa, så har importsmitte vært et problem.

Norge har siden 12. mars 2020 hatt krav om innreisekarantene, men som Koronakommisjonen påpekte i sin rapport, har det vært for tillitsbasert. Etter at smitten økte betraktelig høsten 2020, ble dette strammet inn. Fra og med 9. november 2020 har det vært krav om opphold på karantenehotell ved innreise til Norge. Disse medlemmer mener det var et nødvendig grep den gangen, og støtter en midlertidig videreføring av muligheten for dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er enig i behovet for å ha verktøy gjennom forskrift for å kunne sikre at smitte ikke spres i samfunnet. Disse medlemmer merker seg likevel at det i Prop. 131 L (2020–2021) om midlertidige endringer i smittevernloven (forskriftshjemmel om isolering og begrensninger i bevegelsesfrihet for å forebygge eller motvirke overføring av SARS-CoV-2) er foreslått en forlenget varighet frem til 1. januar 2022.

Disse medlemmer mener disse to forslagene har betydning for hverandre, og stiller seg undrende til hensiktsmessigheten ved å operere med to ulike tidsperioder. Disse medlemmer mener derfor varigheten av både forskriftshjemmel om isolering og begrensninger i bevegelsesfrihet samt forskriftshjemmel om oppholdssted under innreisekarantene må ses i sammenheng. Disse medlemmer mener varigheten bør settes slik at Stortinget etter konstituering i oktober kan ta stilling til om forskriftene skal forlenges eller ikke.

Disse medlemmer mener det er viktig at det settes inn sterke tiltak for å motvirke økt importsmitte. Disse medlemmer mener det var riktig av regjeringen å skjerpe innreisereglene og innføre pålegg om karantenehotell for alle reisende fra Bangladesh, India, Irak, Nepal og Pakistan.

Disse medlemmer mener dette var riktig å gjøre nettopp for å sikre at man setter inn tiltak basert på smittetrykk. Derfor setter også disse medlemmer spørsmålsteget ved vurderingen av en forlengelse av karantenehotell for alle innreisende. For enkelte innreisende norske statsborgere vil det sannsynligvis være langt mindre risiko for smitte ved karantene i egen bolig.

Disse medlemmer stiller seg undrende til om bestemmelsen om påbud om karantenehotell for innreisende til Norge er begrunnet i smittevernfaglige hensyn eller som et tiltak som skal bidra til at det blir mindre attraktivt for nordmenn å reise ut. Disse medlemmer mener uavhengig av dette at man må sikre at de tiltak som iverksettes og innføres, har effekt på smittetrykket ulike steder i verden. Fremskrittspartiet har lenge problematisert importsmitte, og det vil være behov for å ha gode tiltak for å forhindre dette også i tiden fremover.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti merker seg at dette er en utvidelse av den midlertidige endringen som ble vedtatt ved behandlingen av Innst. 184 L (2020–2021), og at det midlertidige unntaket nå har vart svært lenge. Disse medlemmer viser til, og gjentar, merknader fra medlemmene fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fra den behandlingen og understreker at regjeringen nå har hatt mer enn god nok tid til å fremme forskriften som lovforslag for Stortinget. Disse medlemmer merker seg også at siden behandlingen av Innst. 184 L (2020–2021) har Koronakommisjonen lagt fram sin rapport, med klar kritikk av den demokratiske forankringen av smitteverntiltak og en anbefaling om å revidere smittevernloven, blant annet med tanke på å skille mellom mer langvarige tiltak og klart hastepregede tiltak.

Disse medlemmer viser til at regjeringen har svært utvidede fullmakter gjennom smittevernloven. Det finnes flere ulike hjemler i smittevernloven som brukes til å beslutte inngripende tiltak. For eksempel gir smittevernloven § 7-12 regjeringen mulighet til å fravike eksisterende lover og innføre nye regler av lovmessig karakter for å iverksette akutte og inngripende tiltak som er nødvendige for å beskytte befolkningen mot smittsom sykdom.

Disse medlemmer mener det er nødvendig at regjeringen har slike fullmakter, nettopp for å kunne handle raskt og sikre folkehelsen når smittsom sykdom truer, slik regjeringen også har gjort i flere omganger under pandemien, med stor politisk oppslutning. Det er imidlertid ikke et argument for at svært inngripende tiltak ikke i etterkant kan oversendes Stortinget for normal behandling etter Grunnloven. Demokratiet må også bestå i krisetid.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Stortinget har anerkjent dette to ganger tidligere: da Stortinget vedtok beredskapsloven i 1950, og da smittevernloven første gang ble vedtatt i 1994 med henvisning til beredskapsloven. Smittevernloven § 7-12 har nemlig en henvisning til den demokratiske sikkerhetsventilen i beredskapsloven § 3 tredje ledd, som lyder som følgende:

«Såfremt bestemmelsene ikke er opphevet innen 30 dager etter at de er meddelt Stortinget, skal de snarest mulig legges fram som lovforslag.»

Disse medlemmer viser til at smittevernloven sist var til revisjon så sent som i 2019, uten at verken Stortinget eller regjeringen mente det var behov for å endre denne demokratiske sikkerhetsventilen. Disse medlemmer mener vi ikke bør endre forholdet mellom Stortinget og regjeringen i krisesituasjoner – et for-

hold som har bestått i sytti år. Disse medlemmer er enige med professor dr. juris Hans Petter Graver, som i sitt høringsinnspill til komiteen i forbindelse med behandling av Innst. 184 L (2020–2021) påpekte at denne formen for tolkning av smittevernloven var å endre forholdet mellom storting og regjering.

Disse medlemmer vil understreke at denne innstillingen ikke omhandler selve tiltaket karantenehotell, men hvordan smittevernloven skal tolkes, og på hvilken måte regjeringen er pliktig til å legge frem dette for Stortinget. Disse medlemmer merker seg samtidig at de kontroversene som har vært knyttet til karantenehotell, er et godt eksempel på hvorfor det er vesentlig at det er ordningen per se som legges frem for Stortinget, dersom den ikke oppheves etter 30 dager.

Disse medlemmer viser til at karantenehotellordningen er svært inngripende, kontroversiell og om-diskutert.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme covid-19-forskriftens bestemmelser om karantenehotell som lovforslag, slik at Stortinget kan ta stilling til disse bestemmelsene i tråd med kravet i smittevernloven og beredskapsloven.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fremme covid-19-forskriftens bestemmelser om karantenehotell som lovforslag, slik at Stortinget kan ta stilling til disse bestemmelsene i tråd med kravet i smittevernloven og beredskapsloven.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om midlertidige endringer i smittevernloven (forlengelse av forskriftshjemmel om oppholdssted under innreisekarantene mv.)

I

I lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer skal § 4-3 andre og tredje ledd lyde:

Kongen kan for å forebygge eller motvirke overføring av SARS-CoV-2 gi forskrift om hvor og hvordan personer som reiser inn til Norge, skal gjennomføre karan-

tene. Kongen kan også gi forskrift om egenandel for personer i karantene eller deres arbeids- eller oppdragsgiver til dekning av kostnader ved karanteneopphold.

Kongen kan gi forskrift om saksbehandlingsregler for vedtak gitt i medhold av forskrift etter andre ledd. Det kan her gjøres unntak fra forvaltningsloven kapittel IV, V og VI.

II

I lov 19. februar 2021 nr. 4 om midlertidige endringer i smittevernloven (oppholdssted under innreisekarantene mv.) oppheves nr. 2 i lovens del II.

III

1. Loven trer i kraft straks.
2. Smittevernloven § 4-3 andre og tredje ledd oppheves 1. desember 2021.

Oslo, i helse- og omsorgskomiteen, den 20. mai 2021

Geir Jørgen Bekkevold

leder

Camilla Strandskog

ordfører